

KASSA FELSZABADULÁSÁNAK ÖTÖDIK ÉVFORDULÓJA

öt éve, hogy II. Rákóczi Ferenc városáról lehullottak a 20 éves rabság bilincsei. Bár ez az idő rövid a magyar nemzet ezeréves történetéhez képest, de ma, a második világháború kultúráját, lelket pusztító vérzivatarában, amikor szinte napok alatt államok semmisülnek meg, különös hálával tartozunk a Mindenhatónak, hogy megengedte érni ez évfordulót s bebizonyíthatjuk határainkon innen és túl, hogy a magyar élniakarás, szembeszállva a háború pusztításaival, alkot és teremt.

Erről az alkotómunkáról tettek tanúbizonyságot a Kassai Napok alkalmával november 10-én megnyílt kiállítások és bemutatók.

Kassa város *erdészeti bemutatóján* megismerhette a látogató a város erdőgazdálkodását, s mindenki örömmel állapíthatta meg mind a telepítés, mind pedig a vagyongazdálkodás terén az öt év fokozatos fejlődését. De megmutatta e kiállítás azt is, hogy mi mindennel látja el a város erdőbirtoka nemcsak városunkat, hanem az egész országot is. Ugyanúgy adatokkal mutatott rá a jelenlegi határok okozta nehézségekre.

A *gazdasági bemutató* két első terme a béke álomvilágának tündérkertjét varázsolta elénk, a többi terem minden kiállítója és minden bemutatott anyaga pedig meggyőző bennünket arról, hogy Kassa város a háborús okszerű gazdálkodást is megértette és tökéletesre fejlesztette, mert minden mezőgazdasági termékből többet és jobbat termelt, mint a béke csendes éveiben.

A város *műszaki ügyszála* bemutatóján szemléltetve látjuk az öt év városrendezési munkáját és büszkén állapíthatjuk meg a többi között, hogy több utat építettünk, mint a csehek a megszállás húsz esztendejében.

Az öt esztendő munkás sikereiről győződhattunk meg a *Városi Közművek bemutatóján*. Szemléltetve látjuk pl., hogy az egész villamos közvilágítás központi kapcsolásra van átépítve. A vízművek öt-éves eredményét mutatja az újonnan épített nyomásfokozó szivattyútelep, a magasnyomású vízvezetékek és vízmedencék, az új források foglalása, A város ötéves fejlődésével kapcsolatos csatornahálózatok bővítése a csatornaművek munkáját mutatja. A gázgyár fejlődését jelenti az új gázfejlesztő kemence, koksztároló és törőberendezés építése, valamint egy különleges üzem létesítése, mellyel a nemzetgazdaság számára fontos termékek állíthatók elő. Ugyesen összeállított grafikonjaik képmellékletünkben találhatók meg.

Kassa örök magyarságáról tett tanúbizonyságot a *sajtó- és könyvkiállítás*, melyet Kolosváry Borcsa Mihály, a Sajtókamara elnöke nyitott meg. Az elnyomatás húsz esztendejének magyar sajtótermékei

arról a szellemi erőfeszítésről számolnak be, mely a húszéves cseh rabság alatt is erőteljesen tiltakozott az idegen elnyomás ellen, egyúttal hirdette városunk hovatarozandóságát. A felszabadulás utáni idő nyomdatermékei nyíltan hirdetik, hogy az erőszak ideig-óráig úrrá lehetett felettünk, de a magyar nemzet szellemétől elszakítani bennünket nem lehet soha.

A *kassai vadászok* bemutatták kedves vadászlelékeiket. Nem vadászverseny volt e kiállítás, hanem érdekes kép, melyből megismerhette a látogató a kassai és Kassa környéki erdők vadállományát, amellyel a megcsontított ország apróvadállománya (medvével és siketfajddal is) gazdagodott. A kiállítás országos viszonylatban is jelentős volt.

Szerény, de a jól végzett munka biztos tudatával hirdette a város *egészségügyi és szociális bemutatója*, hogy a népegészségvédelem és a szociális téren mit végzett a város öt év alatt. A szemléltető képek és számok kétségbevonhatatlanul igazolják az, állandó fejlődést és azt, hogy a segítő kéz sohasem hiányzott.

Legnagyobb eredménye az öt év ezirányú munkásságának a bemutatót befogadó épület, mely tízezrek egészségvédelmének otthona, vár, melynek fegyvere a röntgen, a kvarc, az injekciós tű, az orvosi műszer s nem utolsó sorban a támogatást nyújtó, megértő és érezni tudó magyar szív. Képékben a szociális intézmények egész sorát láthattuk.

A „100 év Kassa képzőművészetéből“ kiállítás letagadhatatlan bizonyossága volt városunk évszázados kulturális felsőbbségének.

Az első nap eseményeihez tartozott az *Americana nagykáptalanja* s a *Déryné film ősbemutatója*.

November 11-én a Dómban az ünnepi szentmisét Serédi Jusztinián bíbornok hercegprímás celebrálta, a mélyen szántó ünnepi szentbeszédet dr. Madarász István megyéspüspök mondta.

Az istentisztelet végén, miután az ország miniszterelnöke megkoszorúzta a Vezérlő Fejedelem sírját, tízezrekre menő ünneplő közönség az Országzászlóhoz vonult s ott ünnepelte meg Kormányzó Urunk városunkba való bevonulásának ötödik évfordulóját. Kállay Miklós miniszterelnök ünnepi beszédében Kassa múltjáról és jövő feladatairól, örök magyarságáról emlékezett meg. Szapári Sándor, a Nemzeti Színház tagja, vitéz Somogyváry Gyula „Kassa énekel“ című költeményét szavalta. Kassa polgárainak köszönetét Tarczal Gusztáv öntötte lelkes szavakba.

A postapalotában a „Cassovia“ bélyeggyűjtő egyesület által rendezett *bélyegkiállítás* dr. Kuzmich Gábor államtitkár, a posta vezérigazgatója nyitotta meg. A kiállítás óriási értékeivel, ritkaságaival, páratlan érdeklődést keltett nemcsak városunkban, de országáig is.

Ugyanezen a napon adta át Bornemisza Géza iparügyi miniszter az *Országos Műszaki Múzeumot* a nagyközönség számára. Országunk egyetlen ilyen irányú múzeuma nagy nyeresége városunknak.

Kimagasló eseménye volt az ünnepegeknek a *vitéz nagybányai Horthy István-telepen épült 58 Oncsa-ház átadása*. Az átadási ünnepség a Hercegprímás, a Miniszterelnök, valamint a Kassára érkezett

közéleti előkelőségek jelenlétében folyt le. A magyaros mintájú, szilárd anyagból jól megépített, muskátlis családi házakat a polgármester bevezető beszéde, dr. Hollós István szociális kerületi felügyelő beszámolója után dr. Somogyi Ferenc országos szociális felügyelő adta át a juttatottaknak. A nemzetvédelmi minisztérium minden család részére a Kormányzó Úr bekeretezett arcképét, egy-egy címert és családi könyvtárat, Abauj-Torna vármegye gazdasági egyesülete a Magyar Hiszekegy, Magyar Himnusz és a Szózat egy-egy bekeretezett példányát, Kassa-városa egy-egy keresztet és a Kormányzóhelyettes Úr bekeretezett arcképét ajándékozta a boldog új lakóknak. (Az eddig beköltözött 50 család 307 gyermeket jelent.) A juttatottak nevében Ungvárszky László mondott köszönetet az új otthonokért.

Ugyanaznap délutánján nyílt meg a *II. Országos Fényképképzés kiállítás*, amelyen bebizonyították a kiállítók, hogy a mai nehéz életkörülmények között is magas színvonalon áll a magyar fényképezők művészete.

Az evangélikus cserkészcsoport ünnepi délutánt rendezett. Este a *m. kir. Operaház* vendéglátó adott méltó befejezést az ünnepek napjának.

November 12-én *színes fényképbemutató* után a *Kassai Mozdonyvezetők Körének* az egész vasutasság nevében rendezett *műsoros estje* következett, majd a *budapesti Nemzeti Színház* kiváló együttese szórazottatta Kassa színházlátogató közönségét.

November 13-án városunk leventefjúsága *Mikes-utcai új Otthonának és Lóterének felavatása* után leventebemutató keretében tett tanúbizonyosságot korszerű nevelésének eredményéről. Délután a *Katolikus Legényegylet székházát*, a cseh megszállás magyar őrhelyét jelölte meg a város emléktáblával, majd a *munkásság gyűlése* és a Nemzetvédelmi *Akadémia megnyitása* alkalmával tett hűségnyilatkozatban ünnepelte magyarságát. Este a Nemzeti Színházban a *Gyöngyösbokréta* mutatta be a magyar tánc, dal és népviselet elmúlhatatlan szépségeit.

14-én, az ünnepek utolsó napján, cserkészeink tartottak légtalmi tábort.

Az istentiszteletek után a *kassai helyőrség díszszemle keretében* mutatta be a magyar fegyveres erőt. A *KRAC jubileumi közgyűlése* alkalmával hirdette ki a város polgármestere a „*Kassa hazatért*“ *vándordíj* alapítását, majd a budapesti postások női és férfi tornászcsapatának bemutatója következett.

Délután a KRAC—Salgótarján labdarúgó mérkőzés zajlott le. A *kassai iparosok és kereskedők gyűlés* keretében ünnepelték a felszabadulás évfordulóját, majd az iskolán kívüli *Népművelési Bizottság* irodalmi estje következett. A színház *kívánság hangversenyt* rendezett.

A Kassai Napok méltó befejezéseként 21-én a „*Rákóczi Nótája*“ című kassai tárgyú, új magyar film ünnepi előadás keretében, a két főszereplő, a film rendezője s az előállító vállalat vezetőinek jelenlétében pergett le előttünk. Ez alkalommal osztotta ki a város polgármestere az ünnepek rendezőinek és kitüntetettjeinek a Kassai Napok alkalmából készült emlékvereteket, érmeket és elismerő okleveleket.

Az ünnepségeken részt vettek: Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás, Kállay Miklós miniszterelnök, Szinyei-Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi, Bornemisza Géza iparügyi, dr. Antal István nemzetvédelmi miniszterek, vicez Szombathelyi Ferenc vezérezredes, a m. kir. honvédevezékar főnöke, vitéz Bély Alajos altábornagy, az ifjúság honvédelmi nevelésének országos vezetője, dr. Meszlényi Zoltán esztergomi püspök, dr. Kuzmich Gábor államtitkár, a m. kir. posta vezérigazgatója, Pataky Tibor miniszterelnökségi, Bárczay János földművelésügyi, Gergelyffy András belügyi, dr. Kádas Károly iparügyi államtitkárok, vitéz Kolosváry Borcsa Mihály dr., a Sajtókamara elnöke.

A város erdészeti, gazdasági, műszaki bemutatóját, a vaidászkiállítás, a képzőművészeti kiállítást, az egészségügyi és szociális bemutatót és a fényképkiallítást dr. Pohl Sándor polgármester, a városi közművek bemutatóját Barcs Lajos polgármesterhelyettes nyitotta meg.

A 12 kiállítás és bemutató, az Oncsar-házaik átadása, mindez azt bizonyította, hogy Kassa munkával ünnepelt, még pedig olyan formában, hogy az ötnapos programot óráról-órára, zökkenő nélkül százszázalékosan végrehajtotta. Az ünnepségek túlszárnyaltak a város határain, az egész ország kifejezést adott együvértartozandóságunknak. A sikert bizonyítja az üdvözlő táviratok, levelek tömege, a sajtó cikk- és képsorozatai, a filmiroda külön filmje, az „öt éve tért haza Kassa“. Ezekon a napokon minden városi idegenforgalmi hivatal és Ibusz-pavillon kassai kirakatokkal hívta fel a cseh rabságból öt éve felszabadult városunkra az ország figyelmét.

Az egyes kiállításokat és bemutatókat a következők rendezték: az erdészeti bemutatót Pauksch Pál, a városi erdőhivatal vezetője, a gazdasági bemutatót dr. Gálhidi Béla gazdasági tanácsnok, a műszaki bemutatót Zámory Ede műszaki tanácsos, a vadászkiállítást a kassai vadászok, élükön Remmiczky Károly mérnökkel, a képzőművészeti kiállítást dr. Ruttkay György városi tanácsnok, a sajtó- és könyvkiállítást dr. Kondor Imre a városi könyvtár igazgatója, a Közművek bemutatóját Michl Rudolf, a városi közművek igazgatója, a kirakatversenyt Ikrényi Bertalan, a Grémium titkára, az egészségügyi bemutatót dr. Róthler István tiszti főorvos, a szociális bemutatót Czigler Lajos városi tanácsnok; a fényképkiallítást a „Kárpát Egyesület“-ben működő kassai fényképezők szakosztálya, élén dr. Hernádi Mihály tiszti orvossal rendezte. Ugyancsak dr. Hernádi Mihály rendezte a tornász-bemutatót.

A szökőkút színes sugarai esténként az ég felé törtek, felhangzott a Szózat, vigyázzba merevedtek a magyarok ... minden igaz kassai polgár arra gondolt, hogy holnap megint folytatódik a munkás magyar élet, de mélyen vésődtek a szívbe a Szózat hangjai, hogy „... a nagy világon e kívül nincsen számodra hely, áldjon, vagy verjen sor? keze, itt élned, s haldod kell!“